

Aktivitetsplan
**Giftfri
förskola**



Linköpings kommun
linkoping.se



Projekt Giftfri förskola

Slutrapport

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	4
2.1	Projektorganisation	4
3	Projekt mål och måluppfyllelse	5
4	Uppföljning aktivitetsplan Giffri förskola	6
4.1	Genomgång och rensning av produkter som kan innehålla kemikalier som inte bör finnas i barns omedelbara närhet i förskolemiljön	6
4.1.1	Ta fram handledning för förskolor	6
4.1.2	Tydliggöra rutiner för städning	6
4.1.3	Inventera golven i kommunens förskolor	7
4.2	Utveckling och införande av relevanta kemikaliekraav vid upphandling av varor och tjänster samt vid ny/ombyggnation av förskolor	7
4.2.1	Ta fram inköpsguide till inköpsansvariga	7
4.2.2	Precisera miljökraven i framtida upphandlingar	8
4.2.3	Bygga giffria förskolor	8
4.2.4	Välja rätt material vid ombyggnad	9
4.2.5	Sträva efter mer ekologisk mat	10
4.3	Uppföljning av ställda miljö- och kemikaliekraav vid upphandling	10
4.3.1	Ta fram uppföljningsplan i samband med teckning av ramavtal	10
4.4	Kompetensutveckling för, och information till, beslutsfattare, personal och föräldrar rörande giffri miljö för barn	11
4.4.1	Utbilda förskolepersonal	11
4.4.2	Anordna utbildning om kemikalier i byggmaterial	12
4.4.3	Informationsspridning	12
5	Fortsatta processer och satsningar	14
6	Budget	15

Diarienummer:	2014-431
Datum:	2016-09-21
Handläggare:	Helga Nyberg
Organisation:	Utbildningsförvaltningen

1 Sammanfattning

Barn- och ungdomsnämnden antog i mars 2015 den aktivitetsplan som beskriver hur barnens exponering för miljögifter i förskolemiljöer i Linköping ska minska. Syftet med projektet Giftfri förskola var att öka engagemang och kunskap om gifter i barns vardag hos förskolepersonal och beslutsfattare och att bidra till en mer långsiktigt hållbar miljö. De för projektet uppställda målen har uppfyllts.

Projektet har inneburit en utfasning av kemikalier på alla kommunala förskolor. De fristående förskolorna har erbjudits att delta i projektet.

Aktivitetsplanen har bland annat inneburit att tydligare miljökrav med preciserade kemikaliekrav ställs i samband med upphandling av varor till förskolor och vid ny- och ombyggnation av förskolelokaler. Förskolepersonal har även fått råd och handledning i arbetet med att gå igenom och rensa bort produkter och varor som kan innehålla farliga kemikalier i förskolemiljön. Utbildningar om kemikalier i barns vardag har anordnats för förskolepersonal. Seminarier om kemikalier i byggmaterial och om att ställa krav på materialinnehåll har anordnats för lokalplanerare med flera.

Projektet har genomförts inom budgetramarna. Barn- och ungdomsnämnden beviljades i juni 2015 medel i form av tilläggsanslag avseende hållbar utveckling/giftfri förskola och skola, som innebär att projektet kommer att fortsätta under 2016 och 2017. Under denna period kommer arbetet huvudsakligen inriktas på en giftfri miljö i skolan och handledningsmaterial anpassat för grundskole- och fritidshemsmiljö ska tas fram.

2 Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2014 att ge barn- och ungdomsnämnden i uppdrag att ta fram och fastställa en aktivitetsplan angående giftfri miljö i förskolan.

Syftet med aktivitetsplanen för projektet Giftfri förskola var att minska barnens exponering för miljögifter i förskolans inne- och utemiljö och bidra till en mer långsiktigt ekologisk hållbar miljö. Syftet med projektet var även att öka engagemang och kunskap om gifter i barns vardag hos beslutsfattare, förskolepersonal och föräldrar.

För att uppnå projektets syfte och mål har aktiviteter genomförts inom fyra fokusområden som identifierades i förstudiearbetet:

- Genomgång och rensning av produkter som kan innehålla kemikalier som inte bör finnas i barns omedelbara närhet i förskolemiljön.
- Utveckling och införande av relevanta kemikaliekrav vid upphandling av varor och tjänster samt vid ny/ombyggnation av förskolor.
- Uppföljning av ställda miljö- och kemikaliekrav vid upphandling.
- Kompetensutveckling för och information till beslutsfattare, personal och föräldrar rörande giftfri miljö för barn.

Projektet har inneburit en utfasning av kemikalier på alla kommunala förskolor. De fristående förskolorna har erbjudits att delta i projektet i dess helhet.

De kommunala skolorna har till viss del omfattats av aktivitetsplanen då ramavtalen för de aktuella varugrupperna och tjänsterna används även av dem.

2.1 Projektorganisation

Styrgrupp

Tor Andersson, bitr chef barn- och ungdomsavdelningen,
utbildningsförvaltningen

Helena Kock Åström, miljöstrateg, kommunledningskontoret

Projektledare

Helga Nyberg, utbildningsförvaltningen

Referensgrupp

Kristina Frank, sakkunnig förskolor, utbildningsförvaltningen

Bo Eriksson, sakkunnig städfrågor, utbildningsförvaltningen

Christer Gunnarsson, sakkunnig lokalfrågor, utbildningsförvaltningen

BrittMari Andersson, upphandlare, Upphandlingscenter

3 Projektmål och måluppfyllelse

Nedan redovisas uppställda projektmål med kommentar om uppfyllelsegrad:

- **Material och varor som innehåller kemikalier som inte bör finnas i barns omedelbara inom- och utomhusmiljö har rensats bort från förskolorna i Linköpings kommun.**

Måluppfyllelse: Projektmål har uppfyllts.

- **Relevanta kemikaliekrav ställs vid upphandling av varor och tjänster.**

Måluppfyllelse: Projektmål har uppfyllts.

- **Uppföljning av ställda miljö- och kemikaliekrav vid upphandling sker.**

Måluppfyllelse: Projektmål har uppfyllts.

- **Beslutsfattare, personal och föräldrar har erbjudits kompetensutveckling rörande giftfri miljö för barn.**

Måluppfyllelse: Projektmål har uppfyllts.

4 Uppföljning aktivitetsplan Giftfri förskola

Aktivitetsplanen fastställdes av Barn- och ungdomsnämnden i mars 2015. Planen är ett verktyg för att miljögifterna på förskolorna i Linköping ska minska. De flesta aktiviteter handlar om att öka medvetenheten och göra mer genomtänkta inköp och val av material. Det är ett långsiktigt arbete, några åtgärder har kunnat genomföras direkt medan andra kommer fortsätta framåt. Nedan följer en genomgång av aktiviteterna med lägesrapport uppdelade utifrån fokusområde

4.1 Genomgång och rensning av produkter som kan innehålla kemikalier som inte bör finnas i barns omedelbara närhet i förskolemiljön

4.1.1 Ta fram handledning för förskolor

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

”En viktig del för att få en giftfri närmiljö på förskolan är att se över vad som finns idag på förskolan och rensa bort sådant som barnen inte bör ha i sin omgivning och leka med. Exempel på sådant som bör rensas bort kan vara gammal elektronik eller äldre mjuka plastleksaker. En handledning med tillhörande tidsplan tas därför fram med tydliga och konkreta åtgärder för förskolepersonalen att genomföra på förskolorna. Handledningen ska sedan användas, inte bara under projektiden, utan löpande i den ordinarie verksamheten. Handledningen bör aktualitetsprövas minst en gång per mandatperiod.”

Lägesrapport juni 2016:

Handledningsmaterialet ”Vi rensar- steg för steg handledning för en giftfri förskola” togs fram i juni 2015 och har spridits till samtliga förskolechefer. Handledningen har tryckts upp i hittills 800 exemplar och delats ut i samband med utbildningstillfällen om kemikalier i barns vardag. Materialet finns även tillgängligt på kommunens hemsida

Under rensningsarbetet har projektledaren fungerat som en stödfunktion till förskolepersonal genom att bland annat svara på frågor om olika material och tagit reda på information om innehåll i leksaker med mera.

Miljökontoret har under vintern och våren 2015-2016 besökt samtliga förskolor och bland annat bedrivit tillsyn på hur förskolorna arbetar för en giftfri miljö. Enligt miljökontorets tillsynsrapporter har 176 förskolor påbörjat rensning enligt handledningsmaterialet och genomgått utbildning, det vill säga cirka 96 % av förskolorna har kommit igång med arbetet för en giftfri förskola.

4.1.2 Tydliggöra rutiner för städning

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

Många kemikalier i sakerna omkring oss släpper från materialet och samlas i dammet, därför är bra städning en viktig del i arbetet för giftfria förskolor. En grund för en väl fungerande städning är ett välarbetat upphandlingsunderlag. Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning där det framgår vad städfirman respektive verksamheten ska göra. På så sätt säkerställs att inget faller mellan stolarna och att lokalerna städas på ett tillfredsställande sätt. Det är

förskolechefen eller delegerad persons ansvar att se till att lokalerna och inventarierna är rena och välskötta. Det är därför viktigt med rutiner för att följa upp städningen, både den egna och den som städfirman utför.

Lägesrapport juni 2016:

Under 2015 och 2016 har ett arbete utförts med att förtydliga underlaget till skolorna och förskolornas städavtal. Bland annat har ett förtydligande gjorts gällande vilka typer av städkemikalier som får användas av städentreprenören.

I handledningsmaterialet ”Vi rensar” som delats ut till samtliga förskolor framgår vikten av att förskolepersonal plockar undan från golv mm och håller lokalerna i städbart skick. Det framgår även att endast miljömärkta och parfymfria städkemikalier och tvättmedel ska användas i de aktiviteter som förskolorna själva utför. Detta har också tagits upp på de utbildningstillfällen som anordnats riktat till förskolepersonal.

Under våren 2016 har ett felanmälsystem lanserats för både förskolor och skolor att använda som ett verktyg i sin egen uppföljning av den dagliga städningen. Systemet innebär att förskolepersonal meddelar utbildningskontoret om avvikelser från avtal. Implementeringen av felanmälsystemet är ett steg mot en bättre och snabbare uppföljning av upphandlade städtjänster för att snabbare kunna rätta till brister i städningen.

4.1.3 Inventera golven i kommunens förskolor

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

Äldre PVC-golv kan innehålla blyföreningar som stabilisatorer i materialet och mjukgörande ftalater som idag är förbjudna att använda. För att få en bild av hur stor förekomsten av äldre PVC-golv, lagda innan år 2000, är på förskolorna ska en inventering av golven göras. Ytterligare utredningar behöver göras innan beslut om att eventuellt byta ut golven tas.

Lägesrapport juni 2016:

Golvinventeringar har genomförts under våren 2016 av flertalet fastighetsägare till lokaler där kommunen bedriver förskoleverksamhet. Sammanställning av inventering, kontakt med övriga fastighetsägare och framtagande av eventuella åtgärdsförslag kommer ske hösten 2016.

4.2 Utveckling och införande av relevanta kemikaliekraav vid upphandling av varor och tjänster samt vid ny/ombyggnation av förskolor

4.2.1 Ta fram inköpsguide till inköpsansvariga

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

För att underlätta för förskolepersonal med flera som gör inköp ska en inköpsvägledning tas fram. Vägledningen ska innehålla generell information som är bra att känna till vid inköp och konkreta råd att tänka på. Den ska också innehålla information om ämnena och kemikalierna som ska undvikas och en förteckning över olika miljömärkningar.

Lägesrapport juni 2016:

En inköpsguide med generella råd för giftfria inköp, information om ämnen och kemikalier att undvika samt förteckning över miljömärkningar skickades ut till samtliga förskolechefer i december 2015. För att underlätta giftfria inköp ytterligare togs en bilaga fram till guiden med ett utdrag från kommunens upphandlingsavtal gällande handskar och tvättlappar. I utdraget markerades vilka av produkterna som rekommenderas för en giftfri förskola.

Som ett komplement till inköpsguiden har projektledaren för Giftfri förskola fungerat som ett inköpsstöd till förskolepersonal i deras val av material och kontakt med leverantörer av leksaker, husgeråd och annan inredning för att få information om kemikalieinnehåll.

4.2.2 Preciserade miljökraven i framtida upphandlingar

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

I alla upphandlingar som görs ställs det miljökrav. Dessa krav behöver skärpas upp när det gäller kemikaliekraven inom produktgrupper för barn. I upphandling till förskolor ska Konkurrensverkets¹ miljökriterier användas där det är möjligt. Det gäller både varor som t ex leksaker och tjänster som t ex städning. När Konkurrensverkets regeringsuppdrag att ta fram upphandlingskriterier för Giftfri förskola är klart², ska dessa användas. Under 2015 kommer nya ramavtal för produktgrupperna leksaker, hobbymaterial och köksutrustning tecknas. I arbetet med dessa kommer, förutom referensgrupp, projektledaren för Giftfri förskola delta för att bistå med kompetens om kemikalier i varugrupperna.

Lägesrapport juni 2016:

Upphandlingsmyndighetens kriterier för giftfri förskola har applicerats i ramavtal för köks- och serveringsutrustning som tecknades 2015. Upphandling av produktgrupperna leksaker och hobbymaterial har skjutits upp av Upphandlingscenter och planeras att starta under hösten 2016. Under 2015 har upphandling påbörjats för plast och pappersprodukter samt avtal har tecknats under 2016 för mjukpapper, tvål och rengöringsmedel. Även i dessa upphandlingar har krav på kemikalieinnehåll ställts enligt Upphandlingsmyndighetens kriterier.

4.2.3 Bygga giftfria förskolor

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

Vid nyproduktion av förskolor ska som lägst kriterierna för nivå silver, Miljöbyggnad enligt Swedish Green Council, följas. Klassningen ställer krav på energiförbrukning, kemikalieanvändning och flera andra aspekter kring inomhusmiljön. Kravet innebär att inga förskolor byggs där byggvarorna inte

¹ Den 1/9 2015 tog Upphandlingsmyndigheten över det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av myndigheter och enheter, och Konkurrensverkets verksamhet för hållbar upphandling finns nu där.

² Resultat av uppdrag redovisades till regeringen i maj 2015.

är dokumenterade i ett bedömningssystem och utfasningsämnen enligt KEMI:s kriterier förekommer endast i mindre omfattning och är dokumenterade i en avvikelserlista. Ämnen som har hormonstörande egenskaper är enligt Kemikalieinspektionen utpekade som utfasningsämnen men i dagsläget saknas klassificering för att fastställa dessa egenskaper i kemikalielagstiftningen. Därför ska försiktighetsprincipen tillämpas vid byggandet av förskolor i Linköpings kommun och de hormonstörande ämnen som är upptagna på den så kallade SIN-listan inkluderas som utfasningsämnen.³ Kraven vid nybyggnation ska vara gällande för miljön både inomhus och utomhus på förskolorna.

Lägesrapport juni 2016:

I samband med att aktivitetsplanen antogs i barn- och ungdomsnämnden i mars 2015 anordnades ett seminarium om kemikalier i byggmaterial riktat till lokalplanerare, intendenten och lokalstrateg. Detta för att bygga upp kunskaper hos berörda och för att förankra aktivitetsplanen. I de byggprojekt som startat efter att aktivitetsplanen fastställts har krav enligt ovan ställts.

4.2.4 Välja rätt material vid ombyggnad

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

Vid beställning av funktionsförändringar och underhåll av förskolelokaler ska endast byggvaror utan utfasningsämnen enligt KEMI:s kriterier eller hormonstörande ämnen upptagna på SIN-listan användas i så stor utsträckning som möjligt. Rätt produkter kan väljas utifrån bedömningssystem som BASTA-registret, SundaHus, Byggvarubedömningen eller annat av utbildningskontoret godkänt system. Kraven gäller materialval både inomhus och utomhus på förskolorna. Linköpings kommun ska även verka för att fastighetsägarna strävar efter medvetna materialval vid underhåll av sina fastigheter där förskoleverksamhet bedrivs.

Lägesrapport juni 2016:

Diskussioner förs kontinuerligt med samtliga fastighetsägare angående materialval vid nyproduktion av förskolor och skolor samt i samband med underhåll och ombyggnation. I och med projektet Giftfri förskola har lokalplanerare nu användarlicenser till SundaHus miljödatabas och kan på så sätt få information om innehåll i föreslagna byggmaterial från fastighetsägare.

I november 2015 anordnades ett golvseminarium tillsammans med Lejonfastigheter. Syftet med seminariet var bland annat att öka kunskaperna hos lokalplanerare, intendenten, förvaltare samt projektledare för ny- och ombyggnationer om kemikalier i olika golvmaterial, städproblematik, fuktproblem mm. Seminariet var även ett startskott för ett arbete hos Lejonfastigheter att ta fram en golvriktlinje som ska användas vid

³ SIN-listan (Substitute It Now!) är en förteckning över särskilt farliga ämnen som är utvalda utifrån kriterierna för särskilt farliga ämnen (SVHC) i den europeiska lagstiftningen REACH. Bakom listan står det internationella kemikalieseekretariatet ChemSec som drivs av europeiska miljöorganisationer.

nyproduktion samt underhåll och ombyggnation av förskolor och skolor. Förslag till riktlinjer har skickats för synpunkter till intendenterna på utbildningskontoret samt projektledare för Giftfri förskola och beräknas vara klara under hösten 2016.

4.2.5 Sträva efter mer ekologisk mat

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

Enligt samverkansprogrammet "Höjda ambitioner för Linköping" ska andelen ekologisk mat som köps in ligga i överkant i jämförelse med andra kommuner och etappmål för mandatperioden ska upprättas. Idag är all mjölk som serveras på de kommunala förskolorna och skolorna ekologisk. Utöver mjölken är minst 15 % av de livsmedel som serveras i de kommunala förskolorna/skolorna ekologiska. En utredning ska genomföras rörande vilka ekologiska livsmedel som bör prioriteras vid inköp.

Lägesrapport juni 2016:

Under projekttiden gav barn- och ungdomsnämnden ett uppdrag till barn- och ungdomschefen att revidera gällande kravspecifikation för måltidsservice med avsikten att öka andelen ekologisk kost, andelen närproducerade produkter och minska användandet av E-ämnestillsatser. Den reviderade kravspecifikationen godkändes av barn- och ungdomsnämnden i februari 2016 och den börjar gälla 2017-01-01. I det reviderade avtalet ska ekologiska livsmedel utgöra minst 30 % av den totala livsmedelskostnaden. En utredning om vilka ekologiska livsmedel som bör prioriteras genomförs i samband med ny upphandling.

4.3 Uppföljning av ställda miljö- och kemikaliekraV vid upphandling

4.3.1 Ta fram uppföljningsplan i samband med teckning av ramavtal

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

För att kontrollera att uppställda miljö- och kemikaliekraV följs behövs en uppföljning av genomförda upphandlingar. I samband med att nya ramavtal tecknas för varugrupper till förskolor kommer även tillhörande uppföljningsplan tas fram.

Lägesrapport juni 2016:

I avtal för varugrupper till förskolor som tecknats efter fastställd aktivitetsplan finns plan för uppföljning av innehåll av farliga ämnen implementerat. I exempelvis avtal för köks- och serveringsutrustning står att information om innehåll av ämnen, som finns upptagna på kandidatlistan, ska redovisas till Upphandlingscenter vid avtalsstart. Enligt avtalet ska även Upphandlingscenter begära in analysresultat som visar att varor uppfyller kraV om utsöndring av ämnet Bisfenol A vid avtalsstart.

Under projekttiden har innehåll i diverse varor, såsom exempelvis vilmadrasser, sittunderlag och leksaker, granskats av projektledaren genom stickprovskontroller där dokumentation begärts in från leverantör i samband

med förskolornas inventeringsarbete. Inga uppgifter som tyder på avtalsbrott har framkommit.

4.4 Kompetensutveckling för, och information till, beslutsfattare, personal och föräldrar rörande giftfri miljö för barn

4.4.1 Utbilda förskolepersonal

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

I samband med att handledningsmaterial för en Giftfri förskola delas ut till förskolorna kommer utbildningstillfällen om kemikalier i vardagen anordnas för förskolepersonalen. Utbildningstillfällen bör sedan anordnas löpande för att nå ut till ev ny personal samt att bibehålla kompetens. Utbildning och information om ämnet är viktigt för att förskolepersonalen ska känna sig trygga med att själva inventera och rensa ut material som kan innehålla farliga kemikalier och även fortsättningsvis långsiktigt arbeta för en giftfri miljö på förskolan. Minst en representant per förskola ska genomgå utbildning.

Lägesrapport juni 2016:

Under hösten 2015 har utbildning i kemikalier i vardagen anordnats riktat till förskolepersonal. Utbildningen anordnades i workshop-format där handledningsmaterialet ”Vi rensar!” gick igenom. Deltagarna fick baskunskaper i problematiken kring kemikalier i vår omgivning men även tillfälle att ta med (eller foto på) saker från sina förskolor och diskutera innehåll. Från början planerades 8 workshop-tillfällen. Under hösten tillsattes extratillfällen på grund av stort intresse hos förskolepersonal och förskolechefer. Ett extratillfälle anordnades även riktat till vaktmästare. Totalt anordnades 13 utbildningstillfällen. Ett kortare utbildningstillfälle har även anordnats i samband med en studiedag för 5 fristående förskolor där all personal från förskolorna samlades för att delta. Av det totala antalet förskolor har cirka 94 % deltagit i utbildning om kemikalier i vardagen, se tabell nedan.

Information deltagare Workshop Giftfri förskola hösten 2016

Totalt antal deltagare	236
Antal deltagare från kommunala förskolor	184
Antal deltagare från fristående förskolor	49
Antal förskolechefer	21
Antal vaktmästare	10
Ca antal förskolor som representerades ⁴	175

4.4.2 Anordna utbildning om kemikalier i byggmaterial

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

För att stärka kompetensen inom området kemikalier i byggmaterial och för att ställa tydliga miljökrav vid ny/ombyggnation av förskolor ska seminarium i ämnet anordnas. Seminariet är riktat till kommunens lokalplanerare samt lokalstrateger.

Lägesrapport juni 2016:

Under projekttiden har två utbildningstillfällen har anordnats. Ett seminarium om kemikalier i byggmaterial anordnades inför att aktivitetsplanen fastställdes där de nya kraven gick igenom och diskuterades. Vid seminariet deltog, förutom lokalplanerare, lokalstrateger och miljöstrateg, föreläsare från SundaHus i Linköping i AB och miljösamordnare från Region Östergötland som delgav sina erfarenheter av att ställa krav på materialinnehåll.

Det andra utbildningstillfället anordnades tillsammans med Lejonfastigheter och var inriktat mot golv. Bland annat diskuterades fuktproblematik och varför det uppstår, hur golven klassas in i SundaHus samt vilka golvmaterial som bör läggas samt inte läggas på våra förskolor och skolor. Resultatet av seminariet är en, av Lejonfastigheter framtagen, golvriktlinje. Riktlinjen innebär att golv med ohälsosamma kemikalier, eller golv som inte uppnår rätt funktion utifrån tidigare erfarenheter, kan undvikas.

4.4.3 Informationsspridning

Ur aktivitetsplan Giftfri förskola:

⁴ Några deltagare representerade flera förskolor, vilka förskolor som representerades framgick inte alltid av närvaroinformationen.

Totalt antal förskolor i Linköpings kommun: 187

För att sprida information om kommunens arbete för en giftfri förskola samt för att öka medvetenheten hos föräldrar med flera om ämnet kommer informationsträffar hållas på de öppna förskolorna i kommunen. Det material som tas fram i samband med projektet kommer även finnas tillgängligt på kommunens hemsida samt finnas tillgängligt på kommunens informationskontor. Avsikten är att sprida information om projektet kommunalt, regionalt och nationellt.

Lägesrapport Juni 2016:

Material som tagits fram under projekttiden finns tillgängligt på kommunens hemsida. Information om och länk till aktivitetsplanen spreds i samband med fastställande bland annat via kommunens facebook-sida och personaltidning.

Spridningen av projektet har varit god både regionalt och nationellt. I september 2015 visades ett reportage om hur Linköpings kommun arbetar för en giftfri förskola på "SVT Nyheter Öst" samt senare även i "Sverige idag" där några lokala nyheter väljs ut och sänds över hela landet. Artikel om projektet skrevs även i Corren 2015-09-30. Nyheten spreds till riksnivå i en artikel i DN:s nätupplaga samma datum.

Informationsträffar om projektet riktat till föräldrar har hållits på tre av familjecentralerna i kommunen. Projektledaren har även vid intresse informerat och svarat på frågor på förskolornas föräldrarådsträffar.

5 Fortsatta processer och satsningar

Kommunstyrelsen fattade 2015-06-09 beslut om förstärkning av arbetet med hållbar utveckling och giftfri förskola/skola genom ianspråkstagande av markeringsmedel (engångsmedel) för barn och ungas yttre miljö. Barn- och ungdomsnämnden beviljades 10 miljoner kronor för perioden 2015-2107.

De beviljade tilläggsanslagen har möjliggjort att medel fanns till att ersätta produkter som innehåller kemikalier som inte bör finnas i barns omedelbara inom- och utomhusmiljö. Av den totala summan avsattes 1 770 000 kronor för att förskolorna under rensningens gång kunde ersätta utrensat material. Ansökningsperioden var december 2015 till och med februari 2016. Totalt inkom 104 ansökningar och totalt beviljades 1 039 920 kronor i bidrag. Exempel på inventarier som beviljades medel för att byta ut var madrasser med PVC-överdrag och mjuka plastleksaker från 80- och 90-talet samt gammal elektronik och andra icke-leksaker som använts som lekmaterial på förskolorna.

Resurserna har även möjliggjort fortsatt rådgivning till förskolepersonal, lokalplanerare och upphandlare i arbetet för att nå giftfria miljöer på förskolorna i form av en förlängning av projektledarfunktionen under 2016 och 2017. Intresset har varit stort från, framför allt, förskolepersonalen under projekttiden och en fortsatt rådgivande funktion vid materialval och andra frågor gällande kemikalier i vardagen behövs för att möta upp efterfrågan.

Vidare har de extrainsatta resurserna lett till ett arbete för en giftfri miljö även i skolan.Handledningsmaterial anpassat för grundskole- och fritidshemsmiljö kommer tas fram och utbildningar om kemikalier i vardagen kommer anordnas riktat till dessa verksamheter och för ny förskolepersonal, under hösten 2016.

Enligt aktivitetsplan för giftfria förskolor bör utbildning anordnas om kemikalier i byggmaterial löpande för att ge personal ökad kunskap i ämnet. I och med tilläggsanslagen finns resurser att planera och anordna utbildningar även under 2016 och 2017. Under hösten 2016 kommer även den golvinventering som startat under våren att fortsätta och sammanställas. Efter sammanställning behöver resultatet analyseras samt åtgärdsförslag tas fram i samarbete med fastighetsägare och lokalplanerare. En diskussion behöver föras med berörda parter hur en liknande inventering av skolorna kan genomföras.

En stor del av de tilldelade resurserna läggs på att utveckla arbetet med lärande för hållbar utveckling kopplat till giftfri miljö och kemikalier i vardagen. På så sätt ökar barnens och elevernas kunskaper om en hållbar hantering av kemikalier och de kan bidra till en mer långsiktigt hållbar miljö.

6 Budget

För framtagande och implementering av aktivitetsplanen tillsattes en projektjänst under en tvåårsperiod. Tjänsten finansierades av kommunledningskontoret och placerades på utbildningsförvaltningen. För genomförande av projektet tillsattes en verksamhetsbudget på 100 000 kronor. I verksamhetsbudgeten ingick kostnader för tryck och layout av framtaget material, interna utbildningar om kemikalier i byggmaterial (föreläsare och lokal) och kostnader för kompetensutveckling.

Kommunstyrelsen fattade 2015-06-09 beslut om förstärkning av arbetet med hållbar utveckling och giftfri förskola och skola genom ianspråkstagande av markeringsmedel för barn och ungas yttre miljö. Barn- och ungdomsnämnden beviljades 10 miljoner kronor för perioden 2016-2017.

Projektet har genomförts inom budgetramarna. För sammanställning av kostnader under projektiden, se nedan.

Sammanställning kostnader Giftfri förskola oktober 2014-juni 2016

Aktivitet	Belopp
Projektledning (lön + kompetensutveckling)	917 427
Tryck och layout handledningsmaterial	14 740
Utbildning förskolepersonal, lokalplanerare med flera	19 655
Ersättningsbidrag utrensat material	1 039 920
Summa	1 991 742